

PHÒNG THƯƠNG MẠI
VÀ CÔNG NGHIỆP VIỆT NAM

BÁO CÁO

Dòng chảy pháp luật
kinh doanh

2018

Dòng chảy pháp luật kinh doanh

Sáng kiến của VCCI

Các quy định pháp luật trong 6 tháng hoặc 1 năm, được tập hợp từ HHDN, doanh nhân, luật sư, chuyên gia

Chuyên đề: một vấn đề hoặc một thách thức pháp lý lớn trong công tác xây dựng thể chế

Đánh giá phản hồi tiếp thu ý kiến

Dòng chảy pháp luật kinh doanh

2018

1. Pháp luật kinh doanh năm 2018
2. Phương thức kinh doanh mới – Thách thức tư duy quản lý cũ
3. Đánh giá phản hồi năm 2018

Xây dựng pháp luật năm 2018

(thống kê chưa đầy đủ)

Tổng số văn bản	891
Luật của Quốc hội	16
Nghị quyết của Quốc hội	18
Nghị định của Chính phủ	169
Quyết định của Thủ tướng chính phủ	51
Thông tư của các bộ	590
Văn bản khác	47

Xu thế pháp luật kinh doanh 2018

Gỡ bỏ rào cản cho doanh nghiệp

- Rà soát điều kiện đầu tư kinh doanh – Chuyển động và kỳ vọng
- Thủ tục hành chính – Thúc đẩy cải cách nhưng vẫn còn chặng đường dài
- Kiểm tra chuyên ngành – Chuyển động nhưng vẫn còn nhiều điểm vướng

Thúc đẩy kinh tế tư nhân phát triển

- Ưu đãi, hỗ trợ trong nông nghiệp – Ưu đãi nhiều nhưng chưa giải quyết vấn đề cốt lõi
- Đầu tư tư nhân trong giáo dục – Cởi mở nhưng chưa nhất quán

Rà soát điều kiện đầu tư kinh doanh – Chuyển động và kỳ vọng

Một bên:

- Sức nóng từ Nghị quyết 01, Nghị quyết 19
- Tính đến cuối tháng 11/2018: 25 Nghị định của 15 bộ ngành

Bên kia:

- Có đạt mục tiêu?
- Có thực chất?

Từ cách thức rà soát...

Tiêu chí rà soát?

- Tiêu chí cốt lõi: *Lý do quốc phòng, an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội, đạo đức xã hội, sức khỏe cộng đồng* (Điều 7.1 Luật Đầu tư)
- Đôi khi bị các bộ ngành bỏ quên. Ví dụ: “phải có phương án kinh doanh” – không rõ phương án kinh doanh thì ảnh hưởng gì đến các lợi ích công cộng trên.

Mức độ công khai, tham vấn?

- Khi lập phương án cắt giảm: Mức độ cởi mở giữa các bộ rất khác nhau
- Khi xây dựng văn bản: Thủ tục rút gọn → không được lấy ý kiến

...đến kết quả rà soát

ĐIỂM SÁNG

Bãi bỏ toàn bộ ngành nghề:

- Bỏ Nghị định 87 về mũ bảo hiểm (NĐ 154)

Bãi bỏ ĐK không cần thiết:

- ĐK cơ sở in trừ in báo chí (NĐ 25)
- ĐK đơn vị chiếu sáng đô thị, cây xanh, tư vấn quy hoạch VLXD (NĐ 100)
- ĐK về năng lực đầu tư ứng dụng CNTT (NĐ 150)

Bãi bỏ điều kiện áp đặt quy mô

- Số chai, dung tích bồn chứa LPG (NĐ 87)
- Kho, công suất xuất khẩu gạo (NĐ 107)
- Diện tích Nhà xuất bản 200m² (NĐ 150)
- Ký quỹ vận tải biển nội địa (NĐ 147)

Bãi bỏ điều kiện không minh bạch

- Có phẩm chất đạo đức, liêm khiết, trung thực, khách quan (NĐ 136)
- Có trang thiết bị phù hợp (NĐ 65)

CHƯA ĐƯỢC NHƯ KỖ VỌNG

Con số chỉ là con số

- Bỏ những ĐK đương nhiên: có năng lực hành vi dân sự, có đăng ký kinh doanh

Chỉ dừng ở cấp Nghị định do chưa sửa luật

- Đại lý tàu biển, dịch vụ kế toán, dịch vụ mua bán nợ...

Vẫn còn ĐK bất cập

- Người đứng đầu cơ sở in (NĐ 25)
- Quy mô kinh doanh rượu
- Có đủ nguồn tài chính (NĐ 135)
- Có quy chế tổ chức, hoạt động (nt)

Có tình trạng bỏ cũ thêm mới

- Thêm Giấy chứng nhận tập huấn định giá đất (NĐ 136)

Thủ tục hành chính – Thúc đẩy cải cách nhưng còn chặng đường dài

Chính phủ chỉ đạo quyết liệt

Mang lại nhiều kết quả tích cực được doanh nghiệp đánh giá cao

Vẫn còn tình trạng hình thức, chưa thực chất

Những điểm sáng

Nghị định in: (NĐ 25)

- Giảm thời gian xử lý hồ sơ, giảm thành phần hồ sơ, thực hiện qua mạng

Thủ tục công bố hợp quy thực phẩm (NĐ 15)

- DN chủ động công bố hợp quy, không cần đợi sự chấp thuận của CQNN

Nghị định hoá đơn điện tử (NĐ 119)

- Áp dụng hình thức điện tử cho hoá đơn từ 01/11/2020

Thủ tục đăng ký doanh nghiệp (NĐ 108)

- Bỏ yêu cầu đóng dấu lên hồ sơ
- Cho phép người đại diện đăng ký qua mạng

Trung tâm hành chính công

- Bộ Xây dựng

Thủ tục xuất nhập khẩu

- Kết nối cơ chế Một cửa quốc gia

Thủ tục thuế

- Kê khai, nộp thuế điện tử, kết nối với hải quan, kho bạc, đất đai, bảo hiểm xã hội, đăng ký phương tiện giao thông

Những thách thức

Trình tự thực hiện phức tạp

- Thủ tục rút tiền ký quỹ bán hàng đa cấp: Bộ Công Thương xác nhận hai lần (NĐ 40)

Thiếu quy định về thủ tục hành chính

- "Phải được cấp có thẩm quyền chấp thuận trước khi thực hiện", nhưng lại không có quy định về thủ tục làm thế nào để được chấp thuận (NĐ 56)

Thiếu mốc thời gian

- Không quy định thời gian xem xét tính hợp lệ của hồ sơ, số lần yêu cầu bổ sung hồ sơ (NĐ 87)

Thời hạn giải quyết thủ tục dài

- Cấp lại giấy phép bị hư hỏng dài đến 7 ngày (NĐ 150)

Tiêu chí xem xét còn mơ hồ

- Có thủ tục nhưng không có tiêu chí chấp thuận/không chấp thuận (NĐ 108)

Kiểm tra chuyên ngành – Chuyển động nhưng vẫn còn nhiều điểm vướng

Chính phủ đặt ra chỉ tiêu

- Tỷ lệ cắt giảm hàng hoá
- Bổ sung mã HS, tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật
- Thay đổi phương thức quản lý

Báo cáo của hải quan

- Đã giảm 4403 mặt hàng: Bộ Y tế (868), Bộ NNPTNT (1069), BKHCN (532), Bộ Công Thương (989)...
- Đã điều chỉnh 93% các văn bản kiểm tra chuyên ngành

PHÂN QUYỀN THẾ NÀO?

Có 18 nhóm mặt hàng phải chịu nhiều thủ tục kiểm tra chuyên ngành

- Nồi cơm điện: Bộ KH-CN, Bộ Công Thương, Bộ Y tế
- Xe ô tô con: Bộ GTVT, Bộ KH-CN, Bộ Công Thương

Giải pháp nào?

- Các Bộ chỉ ban hành quy chuẩn, việc kiểm tra do một đơn vị đủ năng lực

→ cần có quyết tâm và cả "hy sinh" quyền quản lý

LOẠI HÀNG NÀO?

Lý thuyết:

- Chỉ những mặt hàng có thể gây ra rủi ro đáng kể đến các lợi ích công cộng cần kiểm soát trước khi lưu thông

Thực tế:

- Thẩm quyền ban hành danh mục thuộc về các bộ
- Chưa có tiêu chí thống nhất

Ví dụ:

- Thiết bị in: không có nguy cơ rủi ro đến lợi ích công cộng

Ai kiểm tra?

Tổ chức chứng nhận sự phù hợp

Quá ít tổ chức được chỉ định gây tình trạng độc quyền

- Kiểm tra chất lượng phân bón

Vấn do CQNN kiểm tra:

- Kiểm tra chất lượng muối nhập khẩu => Chi cục thuộc Sở NNPTNT
- Kiểm dịch thực vật nhập khẩu, xuất khẩu, quá cảnh => Cơ quan kiểm dịch thực vật

Ưu đãi hỗ trợ nông nghiệp – Ưu đãi nhiều nhưng chưa giải quyết vấn đề cốt lõi

Từ đầu nhiệm kỳ, Chính phủ thể hiện sự quan tâm rất lớn đến nông nghiệp.

Trong năm 2018, rất nhiều văn bản pháp lý quan trọng trong lĩnh vực nông nghiệp được ban hành, sửa đổi, bổ sung.

Xu hướng chủ đạo là ưu đãi, hỗ trợ rất nhiều.

Ưu đãi nhiều...

Nông nghiệp công nghệ cao (NĐ 83)

- Ưu đãi tín dụng, mở rộng đối tượng,
- Hỗ trợ chi phí chuyển giao công nghệ
- Rõ ràng về điều kiện, thủ tục

Nông nghiệp hữu cơ (NĐ 109)

- Tiêu chuẩn kỹ thuật
- Hỗ trợ chi phí sản xuất

Phát triển ngành nghề nông thôn (NĐ 152)

- Hỗ trợ sản xuất thủ công mỹ nghệ, ngành nghề chuyên môn hoá

Hỗ trợ doanh nghiệp đầu tư vào nông nghiệp (NĐ 57)

- Ưu đãi về tài chính
- Giảm thủ tục hành chính
- Cam kết không thanh tra, kiểm tra khi không có dấu hiệu vi phạm

Liên kết sản xuất – tiêu thụ sản phẩm (NĐ 98)

- Bỏ hỗ trợ theo quy hoạch
- Vấn đề thực thi hợp đồng vẫn chưa được cải thiện

Ưu đãi khi mua bảo hiểm nông nghiệp (NĐ 58)

- Thí điểm từ 2011
- Hỗ trợ đến 90% phí bảo hiểm

Nhưng còn vấn đề cốt lõi

Quyền tài sản đối với đất đai

- 76% DN nông nghiệp gặp khó về thủ tục hành chính đất đai
- Đất đai là lĩnh vực phiền hà nhất đối với DN nông nghiệp
- Cản trở khi mở rộng sản xuất: thủ tục đất đai, quy hoạch không phù hợp, ít thông tin về đất đai...

Bảo hộ sở hữu trí tuệ, nhãn mác

- Tình trạng giả nhãn mác, sở hữu trí tuệ
- Tình trạng “mua” chứng nhận, không xử lý vi phạm về nhãn mác, chứng nhận

Thực thi hợp đồng

- Tình trạng “lật kèo” khi ký hợp đồng sản xuất – tiêu thụ
- Xét xử kéo dài, thi hành án kém hiệu quả

→ Cần nhiều cơ quan chung tay, không chỉ Bộ Nông nghiệp

Đầu tư tư nhân trong giáo dục – Cởi mở nhưng chưa nhất quán

Lĩnh vực nhận được rất nhiều sự quan tâm của các nhà đầu tư

Nhu cầu giáo dục rất lớn, đa dạng nhưng mức độ mở cửa với đầu tư tư nhân còn khá khiêm tốn

Gia nhập thị trường giáo dục

NGHỊ ĐỊNH 135 VÀ NGHỊ ĐỊNH 86

Cởi mở:

- Giảm thời gian, thành phần hồ sơ
- Bỏ điều kiện không minh bạch
- Giảm ĐK cơ sở vật chất, vốn, cho phép thuê
- Bỏ yêu cầu có kế toán, thủ quỹ, kinh nghiệm giáo viên mầm non...
- Nâng tỷ lệ học sinh Việt Nam lên 50%

Chưa nhất quán

- Cơ sở giáo dục phải phù hợp với quy hoạch
- Vẫn phải thực hiện hai thủ tục cấp phép thành lập và cấp phép hoạt động
- Tình trạng pháp nhân trong pháp nhân

LUẬT GIÁO DỤC ĐẠI HỌC VÀ LUẬT GIÁO DỤC (DỰ THẢO)

Cởi mở

- Ghi nhận khái niệm nhà đầu tư, trường tư thực, tư thực hoạt động không vì lợi nhuận
- Trường tư được tự chủ tổ chức
- Trường tư được tự lựa chọn thành lập tổ chức kinh tế hoặc không
- Tự chủ về bổ nhiệm hiệu trưởng đại học

Chưa nhất quán

- Vẫn quy định Quy hoạch mạng lưới cơ sở giáo dục địa học
- Hiệu trưởng trường phổ thông vẫn phải được nhà nước công nhận

Quyền tự quyết của trường tư

Mục tiêu quản lý

- Trường công: Nhà nước vừa quản lý, vừa là chủ sở hữu
- Trường tư: Nhà nước chỉ quản lý, không phải là chủ sở hữu

Nhiều quy định can thiệp vào quyền tự quyết của trường tư (TT 16 và 21 của Bộ GDĐT)

- Giám đốc trung tâm tin học, ngoại ngữ phải có nhân thân tốt, có năng lực quản lý, có kinh nghiệm hoạt động trong lĩnh vực giáo dục.
- Giám đốc trung tâm tin học, ngoại ngữ phải được Sở GDĐT công nhận với nhiệm kỳ 5 năm
- Khi tiếp nhận tài trợ, các trường tư thực phải lập tổ tiếp nhận tài trợ, phải công khai việc sử dụng khoản tài trợ.

Minh bạch thông tin – Chìa khoá quan trọng để quản lý giáo dục

Cách thức hiện tại

- Nhà nước đánh giá, phân loại, xếp hạng các trường, hiệu trưởng và giáo viên
- Vấn đề:
 - Tiêu chí đánh giá định tính
 - Không có sự tham gia của người học (cựu học sinh hoặc phụ huynh)
 - Không công khai đánh giá

Cách nên làm

- Nhà nước yêu cầu các trường công khai thông tin. Việc so sánh, đánh giá, lựa chọn là quyền của phụ huynh và học sinh.
- Nhà nước quy định những thông tin phải công khai, thống nhất cách thức thu thập thông tin.
- Nhà nước xử lý các trường hợp không công khai đầy đủ và trung thực.

Phương thức kinh doanh mới –
Thách thức của tư duy quản lý cũ

Sự xâm lấn của mô hình kinh tế chia sẻ và những tác động ban đầu

Sự xâm lấn

- Hoạt động vận tải qua phương thức kết nối công nghệ
- Kinh doanh lưu trú qua mô hình kết nối Airbnb

Phản ứng của các doanh nghiệp

- Các hãng vận tải theo phương thức truyền thống
 - Phản đối chính sách
 - Khởi kiện dân sự đòi bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng
 - Tự cải thiện phương thức kinh doanh
- Các đơn vị dịch vụ lưu trú truyền thống
 - Một số khách sạn bị ảnh hưởng

Ứng xử của cơ quan nhà nước

Lúng túng lựa chọn

- Quyết định 24/2016 của Bộ GTVT trong lĩnh vực vận tải: xe hợp đồng tại 5 tỉnh, thành phố
- Có sự “bất bình đẳng” về áp dụng pháp luật.
- Nghị định sửa đổi Nghị định 86: vẫn loay hoay

Chưa có động thái

- Các cơ quan nhà nước không có động thái quản lý hoạt động của Airbnb và các đối tác của Airbnb
- Xét về bản chất cũng là dịch vụ lưu trú, nhưng không thuộc các loại được liệt kê

Nước ngoài ứng xử thế nào trước kết nối vận tải bằng công nghệ

Phản ứng của các hãng vận tải truyền thống

- Bali, Indonesia: xung đột đẩy lên mức độ bạo lực
- Brazil: biểu tình, chặn đường
- Pháp: biểu tình, đình công

Lựa chọn của các nước

Indonesia:

- Gọi là vận tải công cộng không theo tuyến cố định
- Yêu cầu: (1) kiểm định chất lượng phương tiện; (2) bằng lái xe công cộng loại A; (3) phương tiện gắn biểu tượng; (4) quản lý giá cước; (5) đăng ký kinh doanh vận tải.

Malaysia:

- Yêu cầu: (1) DN phải đăng ký với cơ quan quản lý vận tải; (2) Phương tiện phải đáp ứng tiêu chuẩn cao; (3) Rút ngắn thời gian kiểm định phương tiện; (4) bằng lái phương tiện công cộng, tài xế không tiền án, tiền sự; (5) phải mua bảo hiểm; (6) tài xế tham gia khoá học 6h
- Quản lý giá: mức tối đa tỷ lệ hoa hồng, mức tối đa giá cước phụ trội
- Hành khách phải đăng ký bằng ảnh chứng minh hoặc hộ chiếu.

California (Mỹ)

- Yêu cầu: (1) mua bảo hiểm; (2) bảo mật thông tin khách hàng; (3) kiểm tra lý lịch tài xế

Luận bàn

Giá trị tổng thể cho xã hội

- Xu thế không thể phủ nhận
- Thị trường cạnh tranh hơn, thêm sự lựa chọn cho người tiêu dùng

Phản ứng:

- Sự bất bình đẳng do cơ chế quản lý

Đối với lĩnh vực kinh doanh vận tải

- Vì sao "xe ôm" ít phản đối?
- Kiểm soát vì lợi ích công cộng: (1) quyền lợi của hành khách; (2) giải quyết tranh chấp; (3) quyền lợi của tài xế; (4) thuế.

Đối với hoạt động của Airbnb

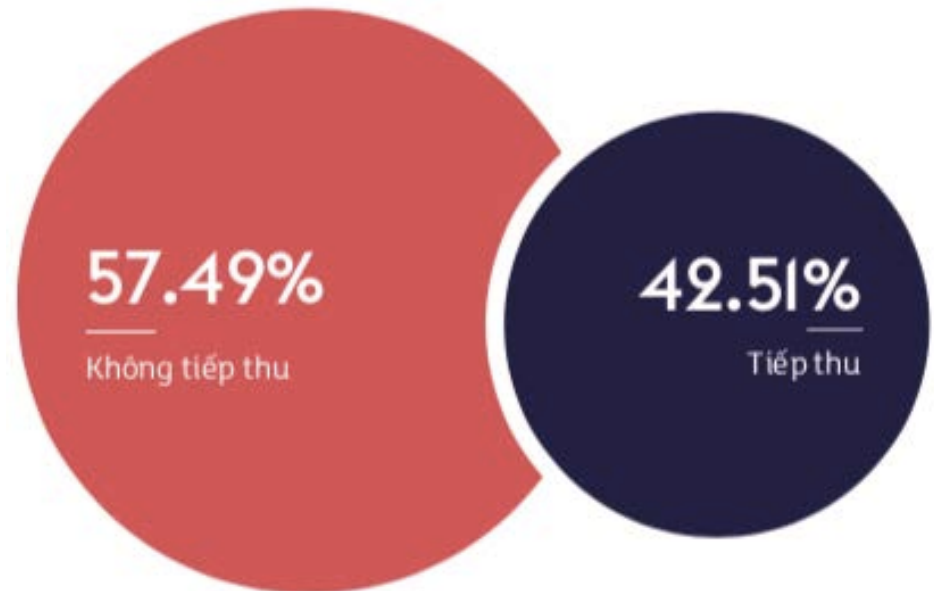
- Điều kiện về an ninh, trật tự, phòng chống cháy nổ, bảo vệ môi trường, an toàn thực phẩm.

Đánh giá phản hồi 2018

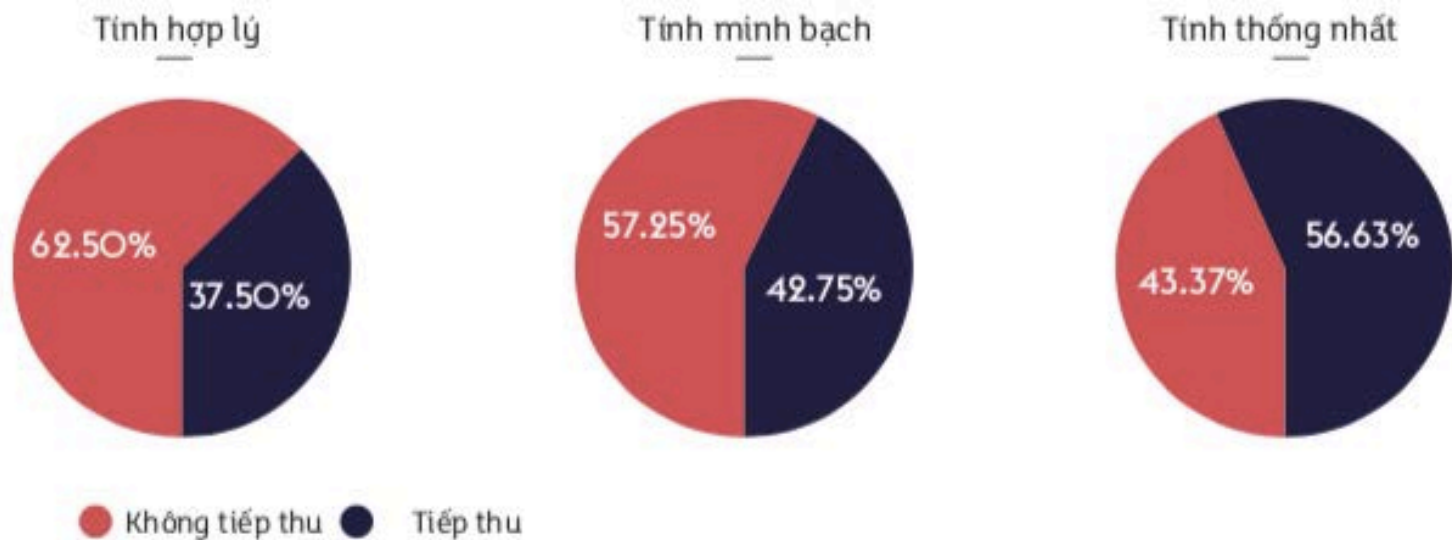
Tỷ lệ tiếp thu

VCCI có 454 đề xuất,
trung bình mỗi văn bản có
7 đề xuất

Tỷ lệ phản hồi của các Bộ đối với góp ý của VCCI năm 2018

Tỷ lệ phản hồi theo 3 tiêu chí

Thống kê số lượng phản hồi theo 3 tiêu chí

Trân trọng cảm ơn

BAN PHÁP CHẾ – VCCI

<http://vibonline.com.vn>